

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Josefa Fialy (soudce zpravodaje) a soudců Jana Filipa a Radovana Suchánka o ústavní stížnosti stěžovatele **M. R.**, zastoupeného Mgr. Petrem Nesporym, advokátem, sídlem Puklicova 1069/52, České Budějovice, proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. listopadu 2021 č. j. 6 Co 1074/2021-679, za účasti **Krajského soudu v Českých Budějovicích**, jako účastníka řízení, a nezletilého **Š. R.**, zastoupeného Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí, sídlem Šilingrovo náměstí 257/3, Brno, kolizním opatrovníkem, a **A. S.**, zastoupené Mgr. Tomášem Čermákem, advokátem, sídlem Na Sadech 2033/21, České Budějovice, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

- I. **Rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. listopadu 2021 č. j. 6 Co 1074/2021-679 v části, kterou byl potvrzen I. výrok a změněn III. výrok rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 16. července 2021 č. j. 29 P 74/2015-625, 11 P a Nc 136/2020, byla porušena základní práva stěžovatele a nezletilého Š. R. na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve spojení s právy na ochranu rodinného života a výchovu dětí zaručenými v čl. 10 odst. 2, čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod a čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.**
- II. **Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. listopadu 2021 č. j. 6 Co 1074/2021-679 se v části, kterou byl potvrzen I. výrok a změněn III. výrok rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 16. července 2021 č. j. 29 P 74/2015-625, 11 P a Nc 136/2020, zrušuje.**

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti věci a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností (po jejím doplnění na základě výzvy Ústavního soudu k odstranění vad) podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), se stěžovatel domáhá zrušení specifikovaných částí v záhlaví uvedeného rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích (dále jen „krajský soud“) s tvrzením, že bylo porušeno jeho právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Po podání ústavní stížnosti stěžovatel navrhl, aby Ústavní soud odložil vykonatelnost napadeného rozsudku.

2. Z ústavní stížnosti a vyžádaného spisu Okresního soudu v Českých Budějovicích (dále jen „okresní soud“) sp. zn. 29 P 74/2015 se podává, že o úpravě styku rodičů (stěžovatele a vedlejší účastnice) s nezletilým synem (vedlejším účastníkem, dále též „nezletilý“) rozhodovaly obecné soudy opakovaně, naposledy byl rozsudkem okresního soudu ze dne 21. 12. 2018 č. j. 29 P 74/2015-268 s účinností od 1. 9. 2018 nezletilý svěřen do péče matky poté, co soud shledal střídavou péči rodičů za nevyhovující, otcí bylo stanoveno výživné ve výši 3 000 Kč měsíčně od 1. 9. 2018, byl upraven jeho styk s nezletilým tzv. širokým způsobem a byl stanoven dohled nad výchovou nezletilého. Stěžovatel podal v reakci na toto rozhodnutí dne 11. 5. 2020 žádost o vydání předběžného opatření, kterou okresní soud zamítl, proto stěžovatel podal dne 12. 6. 2020 návrh na změnu úpravy poměrů k nezletilému a žádal o svěřením nezletilého do své péče.

3. Okresní soud rozsudkem ze dne 16. 7. 2021 č. j. 29 P 74/2015-625, 11 P a Nc 136/2020, návrh stěžovatele na změnu úpravy poměrů k nezletilému zamítl (I. výrok), nařídil výkon rozhodnutí uložením pokuty stěžovateli ve výši 20 000 Kč (II. výrok), návrh kolizního opatrovníka na umístění nezletilého do neutrálního a stabilního prostředí v Dětském diagnostickém ústavu (dále jen „DDÚ“) zamítl (III. výrok) a rozhodl o nákladech řízení (IV. až VI. výrok). Okresní soud návrhu stěžovatele nevyhověl, neboť zjistil, že nedošlo k zásadní změně poměrů od poslední úpravy péče o nezletilého. Po provedeném dokazování konstatoval, že díky problematickým osobnostním prvkům obou rodičů, nefunkční vzájemné komunikaci mezi rodiči a neochotě podrobit se vykonatelnému rozsudku, kdy vzájemně brání druhému rodiči styku s nezletilým, považoval za nejlepší, bude-li nadále svěřen do výlučné péče matky a otcí zůstane upraven tzv. široký styk, který zahrnuje podrobnou úpravu jak běžného styku, tak styku v době prázdnin. Jelikož stěžovatel dlouhodobě nerespektoval soudem upravený styk s nezletilým a bránil jeho výkonu, uložil mu soud pokutu. Dále okresní soud nevyhověl návrhu původního kolizního opatrovníka, tj. orgánu sociálně-právní ochrany dětí statutárního města České Budějovice, (dále jen „původní kolizní opatrovník“) na umístění nezletilého do neutrálního a stabilního prostředí za účelem provedení diagnostiky v DDÚ, neboť měl za to, že pro jeho umístění nejsou splněny zákonné předpoklady a neodpovídá to zájmu nezletilého, naopak by šlo o nepřiměřený zásah do jeho práv a psychické stability.

4. K odvolání otce, matky a původního kolizního opatrovníka krajský soud napadeným rozsudkem potvrdil rozsudek okresního soudu v I., II. a IV. výroku a ve III. výroku ho

změnil tak, že se nezletilý umístí do DDÚ. Otcí uložil, aby na výzvu DDÚ nezletilého do tohoto zařízení předal. Rodičům uložil, aby se po dobu pobytu nezletilého v DDÚ řídili pokyny tohoto ústavu. Současně rozhodl o nákladech řízení. Krajský soud vyšel ze skutkových zjištění okresního soudu, považoval je za dostačující a další doplnění dokazování zamítl. Shodně s okresním soudem uzavřel, že neshledal zásadní změnu poměrů umožňující rozhodnout o svěřeni nezletilého do péče stěžovatele. Nesouhlasil s námitkou, že okresní soud upřednostnil znalecký posudek PhDr. Mgr. Libora Pytla (dále jen „znalecký posudek“), ani s tím, že bezdůvodně nepřihlédl k přání nezletilého zůstat v péči otce. K návrhu původního kolizního opatrovníka změnil rozsudek okresního soudu a rozhodl o umístění nezletilého do DDÚ, neboť dospěl k závěru, že oba rodiče trvale nerespektují soudní rozhodnutí a nezletilý, ač je pravomocným rozhodnutím soudu svěřen do péče matky, je fakticky od dubna 2021 v péči stěžovatele a doposud nebyl uskutečněn jediný styk matky s nezletilým. Krajský soud rozhodl s ohledem na chování rodičů, kteří nejsou schopni vzájemně se domluvit, a nezbývá než nezletilého umístit do neutrálního prostředí, kde nebude ovlivňován a stresován jejich konfliktem.

II.

Argumentace stěžovatele

5. Stěžovatel spatřuje porušení svých základních práv v pochybeních krajského soudu, která činí jeho rozsudek pro vady nepřezkoumatelným. Má za to, že zde existují důkazy, o nichž nebylo v řízení před krajským soudem bez adekvátního odůvodnění rozhodnuto, a které jsou v přímém rozporu se znaleckým posudkem, ze kterého krajský soud vycházel. Konkrétně namítá, že zprávu statutárního města České Budějovice (psychologické vyšetření PhDr. Skálové) a lékařskou zprávu MUDr. Lenky Valhové ze dne 12. 8. 2021 sice krajský soud ve svém odůvodnění zmiňuje, ale neuvádí, zda jde o důkazy pro odvolací řízení relevantní či nikoliv. Krajský soud podle stěžovatele pouze odkázal na závěry obsažené v rozsudku okresního soudu, aniž by uvedl vlastní relevantní argumenty svědčící o nevhodnosti střídavé péče. Znalecký posudek PhDr. Mgr. Pytla považuje za vnitřně rozporný, znalec své závěry nezdůvodňuje, místy pouze teoretizuje a činí celý posudek nepřezkoumatelným. Výše uvedené podpořil odkazem na judikaturu Ústavního soudu [nálezy ze dne 28. 6. 2011 sp. zn. II. ÚS 1235/11 (N 126/61 SbNU 831) a ze dne 24. 11. 2016 sp. zn. II. ÚS 2588/16 (N 223/83 SbNU 481), všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná z <https://nalus.usoud.cz>] s tím, že elementární součástí práva na soudní ochranu je právo na řádné odůvodnění rozhodnutí orgánu ochrany práva.

6. Návrh na odklad vykonatelnosti napadeného rozsudku předložil stěžovatel s odůvodněním, že by pobyt nezletilého v DDÚ znamenal zcela zásadní zásah do jeho soukromého života a osobní svobody. Tvrdí, že krajský soud rozhodl, aniž by zkoumal, jaká jsou rizika umístění nezletilého do diagnostického ústavu, například, zda takový pobyt nestigmatizuje nezletilého v kolektivu základní školy.

III.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

7. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž

byl vydán rozsudek napadený ústavní stížností. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Ústavní stížnost je přípustná, neboť stěžovatel vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu *a contrario*).

IV.

Průběh řízení, vyjádření obecných soudů a vedlejších účastníků

8. Usnesením ze dne 18. 2. 2022 č. j. IV. ÚS 412/22-31 Ústavní soud odložil vykonatelnost napadeného rozsudku do právní moci rozhodnutí Ústavního soudu o ústavní stížnosti.

9. Usnesením ze dne 6. 9. 2022 č. j. IV. ÚS 412/22-58 Ústavní soud jmenoval opatrovníkem nezletilého pro řízení o ústavní stížnosti Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí.

10. Soudce zpravodaj podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu vyžádal vyjádření obecných soudů a vedlejších účastníků k ústavní stížnosti.

11. Okresní soud uvádí, že plně akceptuje rozhodnutí krajského soudu a domnívá se, že nebylo jeho rozhodnutím porušeno žádné zaručené právo stěžovatele na soudní ochranu, spravedlivý proces či jakékoli jiné. Z obsahu soudního spisu je zřejmé, že je to stěžovatel, kdo neplní pravomocné a vykonatelné rozhodnutí soudu a neprojevuje úctu k právům a oprávněným zájmům jiných osob. Návrh na rozhodnutí o ústavní stížnosti neformuloval.

12. Krajský soud ve svém vyjádření odkazuje na právní závěry plynoucí z odůvodnění napadeného rozsudku a má za to, že se se všemi námitkami stěžovatele (i opatrovníka) vypořádal a dostatečně své rozhodnutí odůvodnil. Nesouhlasí, že by napadené rozhodnutí bylo v rozporu s právem na soudní ochranu a navrhl, aby byla ústavní stížnost zamítnuta.

13. Matka nezletilého považuje ústavní stížnost stěžovatele za částečně důvodnou (v rozsahu, ve kterém je napadán výrok, jímž byl změněn III. výrok rozsudku okresního soudu) a za přínosnou v tom smyslu, pokud by v jejím důsledku nebyl nezletilý umístěn do DDÚ. Fakticky navrhuje, aby bylo zamezeno umístění nezletilého v diagnostickém ústavu. Vyslovila rovněž přání, aby Ústavní soud uvedl svůj názor na vhodnost navrácení nezletilého do její péče, na kterou má dle dřívějších soudních rozhodnutí nárok. Naopak za nedůvodné a nepodložené označila námitky stěžovatele proti závěrům znaleckého posudku. V rozsahu, ve kterém se stěžovatel domáhá zrušení potvrzujícího výroku týkajícího se zamítnutí návrhu stěžovatele na změnu péče o nezletilého, potvrzujícího výroku o nařízení výkonu rozhodnutí uložením pokuty a potvrzujícího výroku o povinnosti stěžovatele nahradit státu náklady řízení (znalečné) považuje jeho ústavní stížnost za zjevně nedůvodnou a navrhla její odmítnutí nebo zamítnutí (pozn.: vedlejší účastnice řádně nezohlednila rozsah, v němž stěžovatel napadl rozsudek krajského soudu).

14. Matka nezletilého dále konstatovala, že ústavní stížnost podal stěžovatel dne 10. 2. 2022, následně Ústavní soud vydal usnesení o odložení vykonatelnosti, přičemž

o tomto vývoji byla informována až přípisem Ústavního soudu ze dne 11. 7. 2022, který jí byl následně doručen. Žádný soud ji v mezidobí po dobu několika měsíců neinformoval o odložení vykonatelnosti napadeného rozsudku krajského soudu. Pozastavuje se nad tím, proč byla o vyjádření k podané ústavní stížnosti požádána až cca půl roku poté, co se Ústavní soud rozhodl odložit vykonatelnost napadeného rozhodnutí.

15. Kolizní opatrovník (zastupující vedlejšího účastníka) vyslovil názor, že rozsudek krajského soudu sice splňuje požadavek zákonnosti a nezbytnosti, a to s ohledem na dlouhodobé nestabilní rodinné prostředí, avšak absentuje proporcionalita zásahu do základních práv nezletilého. Konstatuje proto porušení základních práv stěžovatele podle čl. 36 odst. 1 Listiny a dovozuje, že bylo „zprostředkovaně“ porušeno právo nezletilého na ochranu rodinného života podle č. 10 odst. 2 Listiny. Ve vyjádření uvádí vybranou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) a Ústavního soudu týkající se ochrany rodinných vazeb. K posuzované věci konstatuje, že krajský soud porušil základní princip, že dítě nemůže být odděleno od svých rodičů, nejsou-li k tomu závažné důvody, které je soud povinen zkoumat (např. rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *Strand Lobben* ze dne 10. 9. 2019, stížnost č. 37283/13). Zejména je povinen (se zohledněním věku nezletilého, který k právní moci rozsudku dovršil věk 11 let) zjistit nejlepší zájem dítěte a jeho názor na prožívání celé věci. Má za to, že krajský soud pochybil a neučinil vše pro ochranu nezletilého, když nevyužil možnosti donucovacího prostředku v podobě nařízené rodinné terapie, psychoterapie či nařízeného asistovaného setkání. Kolizní opatrovník vyjadřuje svůj názor také k soudně znaleckému posudku, který považuje za problematický, a který podle odborného posouzení nesplňuje požadavky na korektní psychodiagnostický postup a neutralitu, kterou je nutné zachovat, zejména jde-li o rodičovský spor. Z uvedených důvodů, aby usnesení (správně „rozsudek“) krajského soudu Ústavní soud zrušil.

16. Obdržená vyjádření Ústavní soud nezasílal stěžovateli na vědomí a k případné replice, neboť nevnášejí do posuzované věci zásadně nové skutečnosti ani právní úvahy, které by byly stěžovateli – vzhledem k obsahu jeho podání i obsahu napadeného rozhodnutí – neznámé. Nadto nelze přehlédnout, že ústavní stížnosti je vyhověno.

V.

Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

17. Ústavní soud není součástí soustavy soudů, nýbrž je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 a čl. 91 odst. 1 Ústavy), není proto povolán k instančnímu přezkumu rozhodnutí obecných soudů. Jeho pravomoc podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy je založena výlučně k přezkumu toho, zda v řízení nebo rozhodnutím v něm vydaným nebyla porušena ústavně chráněná práva nebo svobody stěžovatele. Skutečnost, že se krajský soud opřel o takový výklad práva, s nímž stěžovatel nesouhlasí, sama o sobě důvodnost ústavní stížnosti nezakládá. Na straně druhé však platí, že výklad a použití právních předpisů obecnými soudy mohou být vybočující z mezí daných hlavou pátou Listiny, jakož i z principů ovládajících demokratický právní stát, a zasáhnou tak do práva na soudní ochranu, což odůvodňuje kasační zásah Ústavního soudu (nález ze dne 19. 10. 2021 sp. zn. III. ÚS 2208/21).

18. Důvodem podání ústavní stížnosti je nesouhlas stěžovatele s rozhodnutím krajského soudu v opatrovnické věci, přičemž tímto rozhodnutím mělo dojít k porušení základního práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

19. Po seznámení se s ústavní stížností, vyjádřeními a vyžádaným spisem okresního soudu dospěl Ústavní soud k závěru, že ústavní stížnost je důvodná. Ústavní soud shledal porušení ústavně zaručených práv stěžovatele a zprostředkovaně také porušení ústavně zaručených práv nezletilého (viz níže).

20. Ústavní soud, obdobně jako ESLP, ve své rozhodovací praxi opakovaně zdůrazňuje význam práva na ochranu rodinného života podle čl. 10 odst. 2 Listiny a čl. 8 Úmluvy, jehož základním prvkem je soužití rodičů a dětí, v jehož rámci se má uskutečňovat péče o děti a jejich výchova rodiči, na což mají jak děti, tak i rodiče právo podle čl. 32 odst. 4 Listiny [nálezy ze dne 10. 10. 2007 sp. zn. II. ÚS 838/07 (N 157/47 SbNU 53) či ze dne 13. 7. 2011 sp. zn. III. ÚS 3363/10 (N 131/62 SbNU 59)]. Jakékoliv opatření státu znamenající rozdělení rodiny a vzájemných vazeb, respektive soužití rodičů a dětí, představuje zásah do práva na ochranu rodinného života (rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *K. a T. proti Finsku* ze dne 12. 7. 2001, č. 25702/94). Tento zásah musí být opodstatněný, ale zejména musí být přiměřený sledovanému legitimnímu cíli.

21. Ústavní soud ve smyslu čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte ve svých rozhodnutích trvale konstatuje, že v řízeních, jejichž účelem je upravit přímo práva či povinnosti dítěte, mezi které bezpochyby náleží řízení o odnětí dítěte z péče rodičů a jeho umístění do zařízení ochranné výchovy, je esenciálním kritériem nejlepší zájem dítěte, který je soud povinen zkoumat [srov. nálezy ze dne 14. 4. 2020 sp. zn. IV. ÚS 950/19 (N 70/99 SbNU 362), ze dne 10. 20. 2007 sp. zn. II. ÚS 838/07 (N 157/47 SbNU 53) a ze dne 13. 7. 2011 sp. zn. III. ÚS 3363/10 (N 131/62 SbNU 59) odkazující na rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *Scozzari a Giunta proti Itálii* ze dne 13. 7. 2000 č. 39221/98 a 41963/98]. Nejlepší zájem dítěte se může v čase měnit a měl by vždy být posuzován individuálně se zohledněním na konkrétní situaci, v níž se dítě nachází, přičemž pozornost je třeba věnovat jeho osobním poměrům a potřebám. Důvodem pro odnětí dítěte z péče rodičů nemůže být pouze skutečnost, že by dítě bylo možno umístit do prostředí vhodnějšího pro jeho výchovu [viz např. nálezy ze dne 19. 6. 2018 sp. zn. III. ÚS 1265/16 (N 114/89 SbNU 723)]. Oddělení rodičů a dětí je chápáno jako krajní možnost, k níž by mělo být přistoupeno až po náležitém zvážení, že jiná – mírnější – alternativní opatření na podporu rodiny by nebyla dostatečná [nálezy ze dne 20. 7. 2010 sp. zn. IV. ÚS 2244/09 (N 146/58 SbNU 227)].

22. Ústavní soud se zabýval naplněním zákonných předpokladů pro umístění nezletilého do výchovného ústavu a jeho držení v něm.

23. Podle § 924 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, soud upraví předběžně poměry dítěte na nezbytně nutnou dobu, ocitne-li se dítě ve stavu nedostatku řádné péče bez ohledu na to, zda tu je či není osoba, která má právo o ně pečovat, anebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jeho jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo byl-li narušen (k procesnímu aspektu umístění dítěte do výchovného zařízení srov. § 452 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních). Konkrétní typy jednotlivých zařízení upravuje zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně

dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého je účelem zařízení (v tomto případě diagnostický ústav) zajišťovat nezletilé osobě, na základě rozhodnutí soudu o ústavní výchově nebo ochranné výchově nebo o předběžném opatření, náhradní výchovnou péči v zájmu jeho zdravého vývoje, řádné výchovy a vzdělávání (§ 1).

24. Ústavní soud po zvážení výše uvedených východisek konstatuje, že v nyní posuzované věci krajský soud nedostal výše popsaným ústavněprávním požadavkům. Především nesprávně aplikoval § 924 občanského zákoníku, rozhodl-li o umístění nezletilého do zařízení ochranné výchovy – diagnostického ústavu, aniž by prokazoval, že je nezletilý ve stavu nedostatku řádné péče nebo je jeho vývoj vážně ohrožen. Podle zákonné úpravy takové rozhodnutí představuje krajní situaci, neboť umístění nezletilého do diagnostického ústavu znamená faktickou separaci dítěte od rodičů (byť mají právo se s nezletilým stýkat) a citelný zásah do osobního a rodinného života nezletilého. Lze říci, že umístění do diagnostického ústavu determinuje nezletilého v jeho dalším sociálním životě nevratným způsobem. Dochází-li k zatímní úpravě výchovných poměrů nezletilých dětí, je zapotřebí, aby řízení před soudy bylo konáno a přijatá opatření byla činěna v nejlepším zájmu nezletilého dítěte. Ústavní soud shledal, že krajský soud neprokazoval, co lze považovat za nejlepší zájem nezletilého, a to minimálně proto, že neprovedl ani nezjišťoval pohled nezletilého na posuzovanou věc. V odůvodnění rozsudku pouze uvedl, že názor nezletilého je snadno ovlivnitelný rodičem, u kterého v ten daný čas dlouhodobě pobývá a nelze se jím proto objektivně řídit. Ústavní soud připomíná, že s ohledem na věk nezletilého nelze pro účely rozhodování o odnětí dítěte z péče rodičů a jeho umístění do zařízení ústavního typu nahradit výslech nezletilého zprostředkovaným zjištěním jeho názoru, například prostřednictvím školského zařízení [srov. náleze ze dne 19. 6. 2018 sp. zn. III. ÚS 1265/16 (N 114/89 SbNU 723)]. Soud má rovněž povinnost nezletilého poučit o všech aspektech řízení.

25. Podle Ústavního soudu krajský soud dostatečně neusiloval o zlepšení vzájemné komunikace mezi rodiči nezletilého a vztahů v rodině obecně. Jak podotkl kolizní opatrovník ve vyjádření, krajský soud mohl nařídít rodinnou terapii, psychoterapii či asistovaná setkání. Oproti tomu rozhodl o faktickém odloučení dítěte od rodičů, které by znamenalo zásah do základního práva stěžovatele a nezletilého na ochranu před neoprávněným zasahováním do rodinného života podle čl. 10 odst. 2 Listiny a práva na ochranu dětí a zákaz jejich odloučení od rodičů podle čl. 32 odst. 4 Listiny.

26. Tím, že krajský soud řádně neposoudil, zda je v nejlepším zájmu nezletilého vedlejšího účastníka jeho umístění do DDÚ, a tím i zachování dosavadního svěřeni do péče, ani jeho názor na danou situaci a nevěnoval pozornost vhodnému poučení, porušil právo stěžovatele i nezletilého vedlejšího účastníka na soudní ochranu (čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy) ve spojení s právem na ochranu před neoprávněným zasahováním do rodinného života a na výchovu dětí (čl. 10 odst. 2, čl. 32 odst. 4 Listiny a čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte).

VI. Závěr

27. Ústavní soud – s ohledem na princip minimalizace jeho zásahů do činnosti (pravomoci) jiných orgánů – nikterak nepředjímá výsledek řízení o úpravě péče

o nezletilého syna. Jak již bylo uvedeno, je povinností krajského soudu, aby zkoumal nejlepší zájem dítěte a aby si opatřil s ohledem na jeho věk a kognitivní vlastnosti vlastní vyjádření nezletilého v této věci, stejně jako neutrální znalecký posudek, který naplní zákonné a odborné požadavky.

28. Námitku vedlejší účastnice o její nedostatečné informovanosti (bod 14.) považuje Ústavní soud za nekorektní. Usnesení ze dne 18. 2. 2022 zasílal Ústavní soud jak účastníkům řízení, okresnímu soudu a původnímu koliznímu opatrovníkovi, tak i vedlejší účastníci na adresu jejího místa trvalého pobytu, vedlejší účastnice si ji však v úložní době nevyzvedla. Poučen jejím přístupem zasílal Ústavní soud zásilku s výzvou k vyjádření jednak na adresu uvedenou v rozsudku okresního soudu, jako adresu, na které fakticky bydlí, ani na této adrese si ji vedlejší účastnice nevyzvedla, a jednak na adresu uvedenou v obou rozsudcích, jakou je adresa trvalého pobytu nezletilého vedlejšího účastníka, přičemž až na této adrese si ji vedlejší účastnice dne 26. 7. 2022 převzala.

29. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud dospěl k závěru, že specifikovanými částmi rozsudku krajského soudu byla porušena základní práva stěžovatele a vedlejšího účastníka, proto ústavní stížnosti vyhověl a podle § 82 odst. 2 písm. a) a odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu napadený rozsudek krajského soudu zrušil v části, ve které byl potvrzen I. výrok rozsudku okresního soudu, a v části, ve které byl změněn III. výrok tohoto rozsudku a rozhodnuto o umístění vedlejšího účastníka do DDÚ, neboť zjištěné vady dosahují ústavní úrovně dotýkající se obou těchto výroků. Takto Ústavní soud rozhodl mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků, neboť měl za to, že od něj nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 29. listopadu 2022

Josef Fiala
předseda senátu